

MN 2004.
M. G.
19. o.

Egy mítoszromboló felháborodása

Vitapartneremet láthatóan zavarja, hogy másnak is van önálló véleménye

A Magyar Nemzet május 28-i levelezés rovatában Eörsi László Kádár János megrendelt „körmenetei” című írásmat felháborító aljasságnak nevezte, pedig én csak egy olyan történelmi szellemiséget vettem célba, amelynek egyik képviselője a *Mansfeld Péterrel* is behatóan foglalkozó Eörsi. Ez a szellemiség a legszívesebben azt látná, ha '56-ot üveg-bura takarná, és egyszer s mindenkorra meg lehetne szabadulni az '56-os felkelők s a nemzeti oldal „mítoszteremtő” okvetetlenkedéseitől. A corvinistákról írva egyértelmű, hogy a szerző számára idegen *Pongrácz Gergely* háborgása *Maléterrel* szemben, s furának tartom azt is, hogy a Beszélőben 2002 végén A valóság és a mítosz címen Mansfeldről írt tanulmányában *Balsai István* egy parlamenti felszólalására hivatkozva a kivégzettek számát illetően is csak legendáról beszél: „Már több mint egy évtizede tudjuk, hogy 1956 miatt 229 főt végeztek ki.”

Balsai akár hatszázra is becsüli az áldozatok számát, *Fónay Jenő* pedig a statáriális bíróságok által halálra ítéltékét 101, a népbíróságok által halálra ítéltékét 255 főre (kegyelmet hatan kaptak), a szovjet megszállók által kivégzettekét 220 körülire, a letartóztatás közben agyonvertékét 48 főre teszi. Tegyük hozzá, még ma sem ismerjük az összes

szovjet forrást, a katonai ügyészség és a börtönök levéltárába még nem adott iratait: például *Stefka István* 1 db hullá a fuvarlevélen című interjúja is egy, a szegedi Csillag börtönben 1958-ban bekövetkezett különös halálesetet jár körül. (Ötvenhat arcai, Kairosz, 2003.)

A Népszabadságban 2002. október 22-én megjelent Mansfeld Péter és kultusza című cikkében Eörsi gunyorosan megjegyzi, hogy „a hősteremtés bajnokai teljesen egyoldalúan mutatják be Mansfeld további (a forradalom utáni – T. P.) céljait, tevékenységét is. Teljesen elhallgatják, hogy 1957-ben lopások sorozatát követte el, emellett 22 gépkocsit is »kölcsonvett«.» Ezekért (ekkor fel sem merült a Széna téri tevékenysége) egy évre ítélték, de annak végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztették. Valószínűleg ez a fogság meghatározó élménye maradt, és a továbbiakban a rendszer kiengesztelhetetlen ellenségévé vált. Valójában innen kezdődik a Mansfeld-ügy, az 1958-as összeesküvés. Van az egészben egyfajta deheroizálás, amely a vizsgálati jegyzőkönyvek és a börtönügynöki jelentések alapján kínosan emlékeztet a hatvanas-hetvenes évek galeriellenes küzdelmeinek rendőri toposzaira: bűnözésből kinövő politizálás és „államellenesség”.

Kétségtelen – s ez is mutatója az ország kettészakadtságának –, hogy az Eörsi Lászlót támadó nemzeti oldal a szoborállítási vita óta (Mansfeld Péter és szobra, Népszabadság, 2004. május 11.) csak az elmarasztaló sorokra és kitételekre figyelt (jómagam is), s szóra sem méltatta, hogy az '56-os Intézet történésze elismeréssel írt Mansfeld börtönbeli, felnőtteket megszégyenítő bátorságáról. Eörsi valóban Mansfeld mártíromsága és szobrának felállítása mellett voksolt, de hozzátette, hogy „az antisztálinista szabadságharcosok emlékére azonban elsősorban (és többek között) *Angyal Istvánnak, Iván Kovács Lászlónak és Szabó bácsinak* kellene szobrot emelnünk”.

Eörsi felháborodását végül is megértem – a felháborodás a szabadság előfeltétele –, azonban fenntartom a jogom, hogy egy antisztálinista megnyilvánulásban mégiscsak felfedezzek kizárólagosságra hajló vonásokat. Ami pedig az Eörsi levelében kifejezett aljasságot illeti, e sértő minősítést az írásom elején említett üveg-bura utáni vágyának tulajdonítom: láthatóan zavarja, hogy másnak is van saját véleménye.

TAMÁSKA PÉTER
BUDAPEST